

ÁLLÁSFOGLALÁS

a gyermekek valós védelméről a 2024. évi XXIX. és a 2024. évi XXX. törvények alapján

A Gyermekjogi Civil Koalíció aggodalommal tapasztalja, hogy az Országgyűlés által már elfogadott és ki is hirdetett törvényekben¹ (részben a Kormány által benyújtott törvényjavaslat²), valamint a gyermekvédelmet érintő kormányrendeleteket és szakmai rendeleteket módosító javaslatok³ jelentős részében elsősorban a **rendvédelmi és szankcióközpontú** attitűd érvényesül, ugyanakkor **hiányzik a gyermekvédelemben irányadó megelőző, a családokat támogató szemlélet**. Aggályosnak tartja továbbá a társadalmi egyeztetésre szánt határidő rövidségét, a szakmai párbeszéd hiányát, valamint azt, hogy a már elfogadott törvények hatályba lépéséhez a jogalkotó **nem biztosít elegendő felkészülési időt**.⁴

A Gyermekjogi Civil Koalíció **“Mit kíván a gyermekvédelem”** című **40 pontos átfogó gyermekvédelmi javaslatában**⁵ is hangsúlyozza, hogy a gyermekvédelmi reform elsősorban az **ellátórendszer minden elemének megújítását**, hatékonyabbá tételét jelenti. Ennek része a rendszerszintű problémák (és a mögöttük meghúzódó okok) feltárása, a gyermekvédelmi rendszerben dolgozó **szakemberek anyagi és erkölcsi megbecsülésének biztosítása**, szakmai ismereteik, készségeik bővítése, valamint a gyermekvédelmi rendszer minőségi működéséhez szükséges, a jogszabályokban meghatározott szolgáltatások **személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása**. Mindehhez **anyagi erőforrások és hosszú távú politikai elkötelezettség** szükségesek.

A széles közvélemény, a társadalom számára is meg kell erősíteni a bizalomvesztetté vált gyermekvédelmi szakma hitelességét, s azt vonzóvá kell tenni, de sajnálatos módon a 2024. évi XXX. törvényben elfogadott intézkedések a gyermekvédelem aktuális problémáira nem nyújtanak megoldásokat, sőt az előírányzott **nemzetbiztonsági jellegű**

¹ 2024. évi XXIX. törvény az állam működését érintő egyes törvények módosításáról, 2024. évi XXX. törvény a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról.

² [A gyermekek védelme érdekében az internetes pornográf tartalmak elérhetőségének korlátozásáról, valamint egyes elektronikus kereskedelmi szolgáltatással és reklámtevékenységgel összefüggő törvények módosításáról szóló T/8218. sz. törvényjavaslat](#) (a továbbiakban: T/8218. sz. törvényjavaslat)

³ A Kormány rendelete egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról társadalmi egyeztetésre bocsátott végrehajtási rendeletekről:

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/c/c4/c40/c403cd12bcf03d7cc213acf9a63bc69a792f341f.pdf>

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/7/7c/7c3/7c332b64ea688e961503b3ed7f269f94262ca339.pdf>

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/1/16/16e/16e35f9898a98bcb3e297ce5161d5b687d424c31.pdf>

⁴ A 2024.évi XXIX. törvényt az Országgyűlés, kivételes eljárásban (vagyis 1 nap alatt!) 2024. június 11-i ülésnapján fogadta el.

⁵ <https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/aktualis/mit-kivan-a-magyar-gyermekvedelem-javaslatcsomag/>

ellenőrzések⁶ és a **szankcióközpontú szemlélet⁷** a gyermekvédelmi szakemberek tömeges pályaelhagyását és a gyermekvédelmi szektorban uralkodó képzett **szakemberhiányt erősíti**, valamint nem küszöböli ki a gyermekjóléti észlelő- és jelzőrendszer diszfunkcionális működése mögött meghúzódó okokat. A **hatékonyan és biztonságosan működő gyermekvédelmi rendszer** feltételezi az **átlátható működést**, a szakmák közötti együttműködést, integrált megközelítést, a független, **külső szakmai kontrollt**, valamint a jogalkotó részéről történő szemléletváltást, a **gyermekközpontúságot és a társadalom valamennyi tagjának gyermekjogi edukációját**.

Az elfogadott törvények továbbra sem biztosítják a gyermekjóléti és gyermekvédelmi problémák megelőzéséhez és megoldásához szükséges szolgáltatásokat, a kellő számú szakembert és azok képzését, valamint a **gyermekvédelmi rendszer megfelelő működéséhez szükséges forrásokat**, ugyanakkor az állam közel 2 milliárd forintot fog költeni az **elkövetkező években a gyermekvédelmi vezetők és szakmai dolgozók ellenőrzésére**.⁸ A kontrollt erősítő intézkedések helyett ez a **keretösszeg fedezhetné például a gyermekjogi képviselők méltatlanul alacsony létszámának növelését, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szakemberek multidiszciplináris (tovább)képzését, szupervizióját, a csecsemők ellátását is vállaló, arra alkalmas különleges (krízis) nevelőszülők képzését, megfelelő szakmai és anyagi támogatását, a nevelési ellátmány még jelentősebb emelését** országszerte.

Az alábbiakban a jogszabály-módosítások által érintett néhány legkritikusabbnak ítélt intézkedést vesszük górcső alá, majd kitérünk a jogalkotás néhány pozitív tartalmára is, amit a Gyermekjogi Koalíció is támogat.

I. Aggályosnak tartott intézkedések:

1. Jelzőrendszeri tagok fenyegetettsége

Egyetértünk azzal, hogy a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működése számos ponton diszfunkcionális és javításra szorul, ahogy erre több alkalommal az alapvető jogok országgyűlési biztosa is felhívta a figyelmet. Ugyanakkor rendkívül **aggályosnak és kontraproduktívnak** tartjuk, hogy a jogalkotó a prevenció helyett a szankcióközpontú szemléletet hangsúlyozva a **gyermekvédelmi szakembereket szabadságvesztés büntetéssel fenyegeti**, amennyiben a Gyvt.-ben⁹ foglalt jelzési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, **anélkül, hogy megteremtené a jelzőrendszer hatékony működéséhez elengedhetetlen személyi és infrastrukturális feltételrendszert**. Jelezzük, hogy **eddig is lehetőség volt a munkajogi felelősség mellett arra, hogy ha a jelzőrendszeri tag súlyosan vét a szakmai szabályok ellen, a gyámhatóság részéről felmerülhet a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés bűncselekménye miatti feljelentés megtételének szükségessége**. Ettől elkülönül az az eset, amikor a gyámhatóság gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén büntetőeljárást kezdeményez a bántalmazó személy ellen.

Meggyőződésünk, hogy az **észlelő- és jelzőrendszer hatékony működésének kulcsa és előfeltétele a gyermekvédelmi szakemberek munkafeltételeinek, felkészültségének, kiegészük megakadályozásának és megfelelő létszámának biztosítása, a hatékony**

⁶ pl. a gyermekvédelemben foglalkoztatott szakemberek és a nevelőszülők "kifogástalan életvitel" vizsgálata

⁷ pl. jelzési kötelezettség elmulasztása esetén a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek büntetőjogi felelősségre vonása.

⁸ A gyermekvédelmi feladatok ellátásával összefüggő források biztosításáról szóló 1177/2024. (VI. 20.) Korm. határozat értelmében a gyermekvédelmi intézményekben vezetőként és szakmai munkakörben foglalkoztatottak pszichológiai alkalmassági vizsgálatához és kifogástalan életvitel ellenőrzéséhez rendel mintegy 2 milliárd forrást a kormányzat.

⁹ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)

szakmaközi és ágazatközi együttműködés, a gyermekjóléti alapellátás **“kapuóri”¹⁰ funkciójának megerősítése**, továbbá a minőségi és az ország valamennyi településén **egységesen elérhető** gyermekjóléti és egyéb szociális és más (oktatás, egészségügy) **ellátások** biztosítása.

A **“kiemelt veszélyeztető ok”** fogalmának bevezetése - a Gyvt.17. § (2) bekezdés d) pontjában szereplő **“súlyos veszélyeztető ok”** fogalom mellett, továbbá a fogalom miniszteri rendeletben történő szabályozása egyaránt **csorbítják a jogszabályi koherenciát, a jogbiztonságot** és teret adhatnak a **szubjektív és ellentmondó jogértelmezési lehetőségeknek**.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012.évi C törvény (a továbbiakban: Btk.) új törvényi **tényállása¹¹ aggodalomra ad okot**, hogy a jogalkotó a **gyermekvédelmi jelzőrendszer anomáliáinak kiküszöbölését** a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek anyagi, erkölcsi és mentálhigiénés támogatása, a felkészítés és folyamatos továbbképzés biztosítása valamint a gyermekjóléti és védelmi infrastrukturális környezet javítása helyett a rendvédelmi szemlélet további erősítésétől, és **új büntetőjogi tényállások bevezetésétől reméli**.

2. A kórházban hagyott újszülöttek helyzete

A Gyermekjogi Civil Koalíció már 2023-ban is nyilatkozatot adott ki “a három év alatti, kényszerűen az egészségügyi rendszerben elhelyezett gyermekek sorsáról”. A nyilatkozatban azt kéri, hogy az ágazati irányító a konkrét „kórházi gyermekügyeket” vizsgálja ki és tekintse át a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátórendszer hiányosságait, a megelőzést, a gyermekközpontúság érvényesülését, különös tekintettel a csecsemők elhelyezési nehézségeire, a lehetséges hazagondozásukra, örökbefogadásukra, valamint a gondozásukat vállaló vagy éppen azt nem vállaló nevelőszülők helyzetére.

Sajnálatos módon ezen komplex probléma megoldására egyoldalú lépés történt, amikor a jogalkotó módosította a Ptk.¹² 4:127.§ (1) bekezdését, amely kimondja, hogy nincs szükség az örökbefogadáshoz annak a szülőnek a hozzájárulására, aki gyermekét **“közvetlenül a gyermek születését követően az egészségügyi intézményben hagyja és hat héten belül ő vagy a gyermek más hozzátartozója a gyermekért nem jelentkezik”**. Ezáltal a jogalkotó hasonló módon szabályozza a kórházban hagyott csecsemők és az egészségügyi intézmény által arra kijelölt helyen, inkubátorban hagyott gyermekek helyzetét, akik esetében korábban megteremtette a titkos örökbefogadás jogi lehetőségét. Mindkét esetben, ha a gyermek **örökbefogadására nem kerül sor**, kivételesen indokolt esetben, **a gyermek érdekében a szülőt fel lehet jogosítani a gyermekkel való kapcsolattartásra**.

Szakmailag megalapozatlannak tartjuk, hogy a két esetkör (inkubátorban hagyott, illetve kórházban otthagyt csecsemő) **azonos megítélés alá esik** a jogalkotó szerint. Álláspontunk szerint míg előbbi esetben a szülők személye ismeretlen, így a gyermek közeli hozzátartozóinak a felkeresésére sem lehet kísérletet tenni, addig a kórházban hagyott csecsemők esetében az édesanya személye ismert. Erre való tekintettel a **gyermek legfőbb érdekeit** elsősorban az szolgálná, ha a gyermekjóléti szakszolgálat/kórházi szociális

¹⁰ A gyermekjóléti alapellátás kapuóri funkciójának erősítése érdekében elengedhetetlen a gyerekek és a családok személyre szabott szükségleteire irányuló személyes szolgáltatások biztosítása és a szülők gondozási, nevelési képességeinek, a családok együttműködési készségeinek erősítése.

¹¹ Gyermekvédelmi jelzéssel kapcsolatos kötelezettség megszegése

Btk. 209/A. § “Aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (4a)(4c) bekezdésében meghatározott, a gyermekek veszélyeztetettségével kapcsolatos kiemelt veszélyeztető okra utaló körülmény jelzésére vonatkozó kötelezettségét megszegi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

¹² A Polgári törvénykönyvről szóló 2013.évi V. törvény

munkás **támogatná az édesanyát helyzete rendezésében**, vagy abban, hogy döntést hozzon a gyerek jövőjéről, illetve a gyermek gondozására és nevelésére alkalmas **hozzátartozóját felkeresné és mérlegelné** annak lehetőségét, hogy a gyermek saját családjában nevelkedhessen. **Nem méltányos** továbbá a szabályozás a tekintetben sem, hogy nem veszi figyelembe azt az esetkört, amikor a válsághelyzetben lévő édesanya információk hiányában, **önhibáján kívül** nem tudja felvenni a kapcsolatot a kórházban hagyott csecsemőjével.

Az új szabályozás esetében felmerül a **visszamenőleges hatály tilalmának sérelme**, ugyanis a jogalkotó lehetővé teszi, hogy - a gyámhatóság mérlegelése alapján - a 2024. július 1. napját megelőzően az egészségügyi intézményben közvetlenül a szülést követően otthagyott, valamint a 2024. július 1. napján egészségügyi intézményben, gyermekotthonban vagy nevelőszülőnél lévő gyermekek is örökbefogadhatóak legyenek szüleik explicit hozzájárulása nélkül azzal, hogy a **hathetes időtartam 2024. július 1. napján kezdődik**. **Nem világos** ugyanakkor, hogy a törvényi változásokról **ki fogja tájékoztatni** az érintett vérszerinti anyákat és más családtagokat. **Ugyanakkor a családok megfelelő támogatása, a gyermekvédelmi intézményrendszer (különleges nevelőszülői hálózat) fejlesztése mindenképpen szükséges.**

A Gyermekjogi Civil Koalíció álláspontja szerint az **állam feladata** a szülőket és a **családokat támogató komplex pszichoszociális, prevenciós intézkedések és támogatások bevezetése, illetve a meglévők megerősítése** annak érdekében, hogy az ilyen krízishelyzetek megelőzhetőek legyenek, továbbá az édesanyák és más családtagok **megalapozott és átgondolt döntést** hozhassanak újszülöttük sorsáról. Ebben kiemelt szerepük van a család - és gyermekjóléti szolgálatoknak is.

A kórházban hagyott csecsemőket érintő akut problémát **önmagában az örökbefogadhatóság lehetőségének megteremtése ugyanakkor nem oldja meg**. Köztudott, hogy a koragyermekkor a gyermekek fejlődése szempontjából az egyik legmeghatározóbb és legérzékenyebb időszak, ezért a 3 év alatti gyermekek védelme kiemelten fontos. A hospitalizáció negatív hatásainak elkerülése és a kora gyermekkori biztonságos kötődés elősegítése érdekében **meg kell teremteni a szükséges személyi és tárgyi feltételrendszert** annak érdekében, hogy a kórházban hagyott újszülötteket **mindaddig speciális nevelőszülőknél** lehessen elhelyezni, amíg nem kerülnek a nevelésükre alkalmas családtaghoz, illetve örökbefogadó szüleikhez.

3. A “kifogástalan életvitel” ellenőrzése és a pszichológiai alkalmasság vizsgálata

A Gyermekjogi Civil Koalíció fontosnak tartja, hogy csak olyanok foglalkozzanak gyerekekkel, akik személyi és szakmai kompetenciáikban is alkalmasak erre a feladatra. Ugyanakkor amikor egy-két jelentkezőből kellene kiválasztani a szinte mindenhol hiányzó nagylétszámú gyermekvédelmi szakembert, akkor nem elég a szűrés, hanem azt kell elérni – anyagi és erkölcsi megbecsüléssel, megfelelő képzéssel és továbbképzéssel –, hogy legyenek „minőségi gyermekvédelmi jelentkezők”, akik megfelelően tudnak bánni a traumatizált gyermekekkel. Kiemelten fontos ezért, hogy **a szakemberképzések figyelemmel legyenek a gyermeki jogokra, a traumatudatos szemléletre, a gyermekek szükségleteire és a bántalmazás felismerésére és kezelésére is**. A gyermekekkel foglalkozó, nem szakmai munkakörben foglalkoztatottak megfelelő szűrése és felkészítése ugyancsak kiemelten fontos.

2024. július 1-jével a jogszabályok előírják a többlépcsős **pszichológiai alkalmassági vizsgálatot**, valamint a **kifogástalan életvitelt** a gyermekvédelmi intézmények vezetőinek, illetve a szakmai munkakörben foglalkoztatottaknak. Amennyiben az érintett a **pszichológiai alkalmassági vizsgálaton alkalmatlan** minősítést kap, vagy **kifogásolható életvitelére** alapos okkal lehet következtetni, akkor foglalkoztatotti **jogviszonyát meg kell szüntetni**.

Ugyanakkor a **pszichológiai alkalmassági vizsgálat eredménye ennél differenciáltabban kerül meghatározásra egyrészt** annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott személyek pszichológiai alkalmatlanságuk esetén azonnali hatállyal, végkielégítés nélkül elbocsátásra kerüljenek, másrészt azonban ne kerüljenek ki automatikusan a foglalkoztatotti körből a **“korlátozottan alkalmas minősítéssel”** rendelkezők, akik megfelelő munkáltatói intézkedésekkel **alkalmassá tehetők a továbbfoglalkoztatásra**. A jogalkotó szándéka szerint az utóbbi körbe csak azok kerülhetnek, akik **nem jelentenek veszélyt a gyermekekre nézve**. Korlátozottan alkalmas pszichológiai minősítés esetén tehát a **munkáltató dönti el**, hogy megszünteti-e az érintett foglalkoztatási jogviszonyát a rendes felmentés, illetve felmondás szabályai szerint, felmentési, vagy felmondási idő és végkielégítés biztosításával, vagy – a feltételek betartása mellett – **a továbbfoglalkoztatja**, melynek megítélése szubjektív elemeket is tartalmazhat, ezért a minősítés intézményeként eltérő gyakorlatot alakíthat ki, **vélhetően az intézmény munkaerő-piaci helyzetének megfelelően**.

Álláspontunk szerint - a **szükségesség és arányosság mércéje alapján** - kifejezetten aggályos a **kifogástalan életvitel vizsgálat** és annak esetleges szankcionálása, ha a családi és lakókörnyezeti kapcsolatai nem felelnek meg az „etikai elvárásoknak”. A gyermekvédelemben dolgozó szakemberek ilyen tartalmú **“átvilágítása” indokolatlan és alkalmatlan** intézkedés az érintett szakemberek **etikai és hivatásbeli alkalmasságának megítélésére**. A hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személyek esetében irányadó kifogástalan életvitel vizsgálat a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátását hivatott ellenőrizni. **A gyermekvédelemben dolgozó szakemberek és a nevelőszülők esetében ez a fajta vizsgálat értelmezhetetlen és rendszeridegen**, hiszen ők nem rendvédelmi, adóellenőri (és egyéb hivatásos) szolgálatot teljesítenek.

A Gyermekjogi Civil Koalíció álláspontja szerint a gyermekekkel szembeni **visszaélések és az intézményes valamint rendszerabúzus¹³ megelőzésére** a kifogástalan életvitel ellenőrzésére irányuló szabályok **alkalmatlanok**. A gyermekek visszaélésekkel, kizsákmányolással és elhanyagolással szembeni védelme az államnak a Gyermekjogi Egyezményben foglalt intézményvédelmi kötelezettsége. E kötelezettség megvalósításának egyik nemzetközileg elterjedt **“jó gyakorlata” gyermekbiztonsági (gyermekvédelmi) protokollok, szabályzatok¹⁴** alkalmazása, melyek alkalmasak arra, hogy felkészítsék a gyerekekkel foglalkozókat, tájékoztassák őket kötelezettségeikről és az ezek elmulasztásával járó szankciókról, és ezzel is **megelőzzék** a gyermekekkel szembeni visszaéléseket, illetve adekvát és **átlátható eljárásrendet** biztosítsanak arra az esetre, amennyiben a **visszaélés** már bekövetkezett. A gyermekbiztonsági (gyermekvédelmi) protokollok, szabályzatok személyi hatálya a szakmai gyermekvédelmi munkát végző szakembereken túl kiterjed a gyermekekkel potenciálisan kapcsolatba kerülő valamennyi személyre (portás, takarító személyzet stb.), növelve annak az esélyét, hogy a gyermekek bántalmazástól való védelme garantálva legyen.

A kifogástalan életvitel vizsgálatát alapjaiban kérdőjelezzük meg, tehát a nem szakmai munkakörben dolgozóknál sem tartjuk ebben a formában elfogadhatónak, az viszont elfogadhatatlan, hogy a jogalkotó a nem szakmai munkakörben dolgozókra vonatkozóan

¹³ Rendszerabúzus valósul meg, amennyiben a gyermekek védelmét szolgáló rendszer, illetve az annak részét képező átfogó szakpolitikai intézkedések és a gyermekek sorsát érintő konkrét gyermekvédelmi döntések hiányoznak vagy diszfunkcionálisak, hozzájárulva ezzel a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzésének elmulasztásához, késedelmes elhárításához vagy a mulasztás miatt a folyamatos vagy további károsodáshoz.

¹⁴ S bár 2022-ben hazánkban megjelent „A gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben, nevelőszülői hálózatokban és a javítóintézetekben ellátott gyermekek és fiatal felnőttek bántalmazási eseteinek kivizsgálására és kezelésére vonatkozó intézményi, fenntartói és ágazati módszertan” című szakmai anyag második módosított változata is, azonban azt nem ismerik elegendően, és nem is alkalmazzák megfelelően. A szakemberek gyakorlati képzése elengedhetetlen.

semmiféle elvárást nem fogalmaz meg. A kifogástalan életvitel vizsgálatot azért is tartjuk aggályosnak, mert **súlyosan sérti a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek, nevelőszülők és a velük egy háztartásban élő hozzátartozóik magánélethez való jogát és emberi méltóságát, adatvédelmi és személyiségi jogi aspektusból aggályos és aránytalan alapjogi korlátozást eredményez;** nem ad választ a gyermekvédelmi szektorban évtizedek óta jellemző szakemberhiányra, sőt, tovább erősíti a maradék elhivatott és elkötelezett szakember elvándorlását a gyermekvédelmi pályáról. A gyermekvédelmi szakemberek munkahelyi szorongását és fenyegetettség érzetét tovább erősíti az a jogszabályi rendelkezés, melynek értelmében a gyermekvédelemben dolgozók munkáltatója **diszkrecionális alapon** a foglalkoztatás időtartama alatt is **évente egy alkalommal újra kezdeményezheti** a kifogástalan életvitel vizsgálatot. Az elfogadott életviteli alkalmasságot vizsgáló feltételek¹⁵ **sértik a normavilágosság elvét,** tekintettel arra, hogy túlzottan **szubjektívek,** ezért **önkéntes jogalkalmazásra** adnak lehetőséget.

Érthetetlen továbbá, hogy a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek **vagyoni helyzetének vizsgálata** milyen szempontból járul hozzá az adott személy erkölcsi alkalmasságának megítéléséhez. **Rendkívül aggályosnak tartjuk,** hogy a kifogástalan életvitellel kapcsolatos szubjektív, diszkrecionális jogkörön alapuló döntés ellen **nincs helye önálló jogorvoslatnak,** különös tekintettel arra, hogy a foglalkoztatásra irányuló jogviszony Gyvt. 10/H. § (1) bekezdés d) pontja szerinti **megszüntetése esetén nem jár végkielégítés.** További aggodalomra ad okot, hogy a kifogástalan életvitel vizsgálatra alapozott elbocsátások esetében a munkaügyi per keretében történő jogorvoslat sem ad lehetőséget a Nemzeti Védelmi Szolgálat által kiadott határozat érdemi felülvizsgálatára.¹⁶ Ugyancsak jogszerűtlen és értelmetlen az érintettek családtagjaira kiterjesztett vizsgálat.

A nevelőszülökre is kiterjesztett kifogásolható életvitel ellenőrzés álláspontunk szerint több ponton is aggályos. Nem világos, hogy a jogalkotó a kifogásolható életvitel esetén jogkövetkezmény tekintetében miért tesz különbséget aszerint, hogy gyermekvédelmi intézményben dolgozó szakember vagy nevelőszülő-e az illető. Az utóbbi esetben ugyanis a munkáltató mérlegelésén múlik, hogy megszünteti-e a nevelőszülő foglalkoztatási jogviszonyát.

4. Alapellátás megerősítésének hiánya és a védelembe vétel sikertelensége

Az új jogszabályi rendelkezés¹⁷ az eredménytelen védelembe vétel esetén lehetőséget nyújt a gyámhatóság számára kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény miatt feljelentés megtételére. A büntetőeljárás megindításával való fenyegetés a Gyvt. szellemiségétől **rendszeridegen,** figyelmen kívül hagyja a **fokozatosság** elvét és a **prevenciós,** elsősorban **szociális,** támogató (nem büntető) **intézkedések** elsődleges szerepét a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében, illetve megszüntetésében és nem segíti elő azt, hogy a gyermek elsősorban a családjában nevelkedhessen.

A gyermekvédelmi intézkedések elsődleges célja ugyanis - amennyiben a gyermek legfőbb érdekei is ezt szolgálják - a család megerősítése annak érdekében, hogy a gyermek saját családjában nevelkedhessen. Amennyiben ez nem lehetséges, a fokozatosság elvének szem előtt tartásával, végső eszközként kerülhet sor a gyermek családból történő

¹⁵ A gyermekvédelmi dolgozó "munkaidőn kívüli magatartása, családi és lakókörnyezeti kapcsolatai".

¹⁶ A Kúria Kfv. III.37.726/2012.5 számú, 2012. június 25-én hozott eseti döntésében megállapította, hogy „az NVSZ által hozott határozat ellen sem közigazgatási eljárásban, sem bírói úton jogorvoslat nem terjeszthető elő”, azonban „az NVSZ határozata valóban nem, azonban annak eredményeképpen tett érdemi határozatbeli megállapítások vitathatók. A felperes nem zárható el attól, hogy a határozat jogsértő volta kapcsán bizonyítást ajánljon fel, amelynek felvételét a bíróság nem mellőzheti.”

¹⁷ Gyvt. 68. § (3) bekezdése (új) I) pontja: "a gyámhatóság figyelmezteti a szülőt, hogy eredménytelen védelembe vétel esetén a gyámhatóság feljelentéssel élhet kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény miatt."

kiemelésére, azonban ez esetben is távlati cél a gyermek mielőbbi reintegrációja a saját családjába. Tekintettel arra, hogy a védelemben vétel sikertelenségéhez vezető okok nem kizárólag a szülők tevőleges és szándékos cselekvéseiben, hanem sok esetben a gyermekjóléti és alapellátórendszerek hiányosságaiban is keresendők, **kifejezetten aggályos és nem célravezető a szülőkkel szemben a büntetőeljárással való fenyegetés.**

Ezt a jogi dilemmát némileg orvosolja, hogy a Gyer.¹⁸ várható módosítása, s így a jogszabály egy új „Eredménytelen védelemben vétel” alcímmel egészül ki. A módosítás értelmében, ha a védelemben vétel egy éve fennáll és az előírt intézkedésekkel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni a gyámhatóság közreműködő személyt kér fel a védelemben vétel eredményességéhez, vagy újabb intézkedéseket rendel el a szülő és a gyermek számára. Két éven túli védelemben vétel fennállása esetén a gyámhatóság megkeresi a család- és gyermekjóléti központot, hogy 15 napon belül nyilatkozzon arról, hogy van-e olyan további közszolgáltatás, amelynek igénybevételétől a gyermek veszélyeztetettsége megszüntetésében eredmény várható. **Mindez a gyermekjóléti alapellátások fejlesztése nélkül nem lesz eredményes.**

II. A Gyermekjogi Civil Koalíció által is támogatott változások:

- A gyermekek online biztonságának fokozására irányuló módosítás.
- Valamennyi gyermekvédelmi dolgozó előző munkahelyének felkeresésére irányuló kötelezettség előírása a munkáltató részére.
- A gyermektáborokra és más iskolán kívüli tevékenységre (klubok, sport és egyéb) vonatkozó foglalkoztatási feltételek szigorítása, és az ezen területeken tevékenykedők számára is a gyermekbiztonsági szabályzatok elkészítésének és érvényesítésének előírása.
- A kapcsolattartás akadályozásával összefüggő módosítások,¹⁹ amelyek elősegíthetik a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának érvényesülését, illetve biztosíthatják a gyermek védelmét is többek között, ha a bíróság a kapcsolattartás végrehajtására irányuló nemperes eljárásban megállapítja a gyermeket gondozó és egyben kapcsolattartás biztosítására kötelezett szülő felróható magatartását a kapcsolattartás elmaradásában, vagy ha van olyan körülmény, amely a kapcsolattartás megváltoztatását, a jogosult jogának korlátozását, a kapcsolattartás szünetelésének vagy megvonásának szükségességét indokolja.
- A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésétől kezdődően a szülő gondozási, nevelési jogának szünetelése mellett meghatározott ügyekben a szülői törvényes képviselői joga is szünetel, ha ezen feladatok ellátásban nem együttműködő.
- A gyermekvédelmi gyám, a területi gyermekvédelmi szakszolgálat, valamint a gyermekjogi képviselő esetében értesítési kötelezettség előírása a nevelőszülőt foglalkoztató nevelőszülői hálózat működését engedélyező szerv felé a gyermek bántalmazása esetén.
- A szakszövetségek által kötelezően biztosítandó képzés előírása a gyermekekkel foglalkozó, edzők és más sportszakemberek és sport egyesületekben foglalkoztatott valamennyi munkatárs számára.
- Nevelőszülők esetében a kollégista gyermekek után járó juttatás növelése.
- Nevelési ellátmány összegének 20%-kal történő emelése.
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító jövedelmi értékhatár emelése.

¹⁸ A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.)

¹⁹ Gyvt. új 68. (2) d) A gyámhatóság – a gyermekjóléti központ javaslatának figyelembevételével – azonnal végrehajtható határozatával védelemben veheti “ a gyermeket, ha a bíróság a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárásában megkeresi amiatt, hogy a gyermeket gondozó szülő önhibájából maradt el a kapcsolattartás.”

- A gyermektartásdíj automatikus inflációkövetővé tétele.
- Az utógondozói ellátottak jogosultsági jövedelemhatárának a kötelező legkisebb munkabér, járulékokkal csökkentett összege, 150%-ára történő emelése.

Meggyőződésünk, hogy a gyermekvédelmi rendszer kihívásai szakmailag megalapozott koncepció alapján, a benne dolgozók társadalmi, anyagi megbecsülésével, a képzés fejlesztésével és valamennyi érintett, így a gyerekek bevonásával, konszenzusra törekvő közös munkával orvosolhatóak. A **Gyermekjogi Civil Koalíció** továbbra is készséggel bocsátja rendelkezésre a gyermekjogokkal, gyermekjóléttel és védelemmel kapcsolatos tudását, tapasztalatát és **nyitott a szaktárcával és a döntéshozókkal való szakmai egyeztetésekre** annak érdekében, hogy a gyermekvédelemben **igazi, érdemi reform születhessen**, amely alkalmas arra, hogy Magyarországon valamennyi gyermek jóléte és jólléte, erőszakmentes, örömteli gyermekkorhoz való joga és testi, lelki, érzelmi fejlődése biztosítva legyen.

Budapest, 2024. június 25.

A Gyermekjogi Civil Koalíció részéről:

Család, gyermek, ifjúság Közhasznú Egyesület

Gyerekesély Közhasznú Egyesület (GYERE)

Háttér Társaság

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

Igazgyöngy Alapítvány

Jogismeret Alapítvány

Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány

Magyarországi Terre des hommes Alapítvány "Lausanne"

MPT Gyermekérdekek Szakosztálya - Korczák Munkabizottság

Országos Gyermekvédő Liga

Pressley Ridge Magyarország Alapítvány

Rosa Parks Alapítvány

SOS Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa

Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete

Szociális Szakmai Szövetség (3Sz)

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)

UNICEF Magyar Bizottság Alapítvány

Validity Alapítvány

Világ szép Gyermekvédelmi Alapítvány

és egyéni szakértők, mint:

Aczél Anna

Adler Katalin - Békés Iskolák Közössége

Békés Zoltán

dr. Baracsi Katalin

dr. Gyulai Edina

Ercse Kriszta

dr. Herczeg Rita

dr. Jánoskúti Boglárka

dr. Katonáné dr. Pehr Erika

dr. Kovács Zsuzsanna

dr. Lux Ágnes

dr. Makai Éva

dr. Mátyók Fanni

dr. Sándor Beáta Judit

dr. Szeibert Orsolya

Tománé dr. Mészáros Andrea

dr. Tóth Zsófia

dr. Nagy-Nádasdi Anita Rozália

A nyilatkozattal megfigyelő szervezetként egyetért:

Civil Közoktatási Platform

Emberi Jogi Nevelők Hálózata